

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

387.6

Hely

Idő

1925

Személy

Szerző:

Cím: *A szabadságtéri mauzoleum*

Forrás: *Magyarország*

3n

(Hely)

1925. 3. 11.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (

A szabadságtéri mauzoleum

Mikor legutoljára itt jártam, kék foltok támadtak a testemen, míg a nagyterembe bejutottam, a kétszáz ember lépett a lábamra anélkül, hogy bocsánatot kért volna. Magából a nagyteremből épkezláb ember aligha került ki. Májondófték, vesénrúgták, gyomron gyömöszölték a szegény halandót, aki a forgatagba keveredett. Szakértő tudósok megállapították, hogy aki két-három órán keresztül egyik piacról a másikra ment, sokkal több fizikai munkát végzett, mint aki egész nap zsákokat hordott a Dunaparton. És a közönség! A bankárok, bizomnyosok, ügynökök, remissziák tömege, a tőzsdetagok megszámlálatlan sokasága, melyek aranyrudakban cipelték innen a gyorsan keresett vagyont.

Láttam férfiakat, akik már fiatal korukban is a pénzügyi fejedelmek trónusán ültek és láttam férfiakat, akik másfél évvel ezelőtt még szappant árultak a Rákóczi út sarkán. Száz Hitelt — akkor még egyegy milliós értékben — vett a szemem láttára olyan semmiházi, akinek a kávéházi főúr félévvel ezelőtt még a fekete kávé árát sem hitelezte. A rendes, tisztességes és szolid emberekkel, akik a tőzsdén még a hagyományos korrektséggel viselkedtek, beláthatatlan sokasága gyűlt itt egybe a gyanus, gonosz, pénzetlen, mindenre elszánt hazárdöröknek, akik egyik napról a másikra villát és autót vettek, drága szeretőket tartottak és a Ritz pincéireivel szolgáltaták ki magukat. Termet a Pénz, mint a búzavetés, de nem a természet által diktált tempóban, hanem azáltal a gyors és varázslatos hozorkánysággal, melylyel az indus szemfényvesztők dolgoztak.

Ma — hosszú idő után — újra ott jártam a tőzsdén és ámulva töröltem meg a szememet, mintha ál-

mot láttam volna. Mivé lett ez a mesebeli aranyváza? A kripták esőndessége fogad a hatalmas előcsarnokban, ahol csak néhány szolga lézeng s egy unatkozó tőzsdetag ül a ruhatári pulton. Szinte kísérteties végigmenni a hosszú folyosón. És a nagyterem! Ahol valamikor bordáink permanens veszélyben forogtak, apró kis csoportok beszélgetnek egymással, de nem tőzsdéi kötésekről, hanem a *Leirer* Amáliájáról szóló hírekről. Keresem az ismert piacokat: egyiket sem találok. Ahol valamikor százötven ember tolongott, gesztikulált, üvöltött, egy kopasz öreg bácsi ült, aki várja türelmesen az álmok hőst: a vevőt, aki húszpöt résztvényét megvásárolja tőle. De a vevő nem jön, a vevő elköltözött a Multba. Némely papírnál két-három ember is áll, de ezek mind eladók, s csak a haszon kedvéért kínálnak néha félve magasabb árakat. Odamegyek a résztvények stárjához, a Magyar Hitelhez, s negyedórán át hallom, amint két ember azt kiabálja:

— Négyezért veszek.

— Négyezezerötvenért adok.

Üzlet nem jön létre, csak kiabálnak s körüöttük néhány gibic érdeklődés nélkül halgatja az alkudozást. Ötszáz korona miatt nem jött létre a megalkuvás. Valamikor ötven, sőt százezer korona sem volt itt differencia, ma ötszáz koronán veszekszenek, anélkül, hogy megögyeznének egymással. Egy fél-

A páholyok üresek, a híres bankdiszponenzanékdótiákat mesélnék egymásnak, egy csoportban (könnyű nekik) s a titkárok, az emelvényen fásultán tekintenek magu kelé. Állások ma már nem igen jó, sokkal több munkával, mint a gráci tábornokoké. Néha, mintha a mult valami visszajáró emléke volna, hirtelen csoportosulás támad egy részvény körül, szájról-szájra suttogják, hogy itt készül valami, de mire a titok szélében elterjed, a papír még a kutuskának sem kell. Önmaguktól megijednek, akik az imént még hangosan kiabáltak.

Egy bizonyos: a közönség jobb, mint amilyen a konjunktúra idején volt. A szappankereskedő vizszatát a Rákóczi út sarkára, a mézárós, aki itt töltötte a délelőttjeit, megint marhahúst árul (ezen többet keres) s barátom, a kávéházi bliccelő, megint foglalkozás nélkül jár az uccán, mert a bliccelés — úgy mondják — most háládatlan mesterség. Megritkult a kávéházi vendégek száma is s a főurak jobban vigyáznak, mint valaha. A szédelőgök, akik a modern Klondyokban garázdálkodtak, most nem a tőzsde parkettjén török szélhámosságokon a fejüket. Alig van kétes elem, de aki tisztességes itt maradt, az nem dolgozik. A legtöbben inkább napi zsákmányokra leselkednek, de az is igen ritkán sikerül nekik.

Becsületes a tőzsde, de micsoda árt fizettünk érte? Mibe került, míg a kurtizánból pietista öreg dáma lett?

Kicsit elszorul a szívem, mikor a hajlami kiabálók elborongó erejét nézem, alázatos suttogásokat egy-egy bank diszponenzásával, akitől megbízást kunyorálnak, s mikor emlékezetemben feltámad az üvöltő, harsogó, süvöltő hangok sokasága, melyek most majdnem némasággá tompultak. A dobhártyám ijedten eszmél a csöndre, mely a lárma birodalmában fogadta. Egykor a Szabadság tér lépcsőin

fe'felő haladva, meg tudtuk már különböztetni, hossz vagy bessz van-e a távoli nagyteremben, most akkor sem hallunk semmit, mikor az óriási ablakok mentén végigsétálunk. Így talán, jó izlés tekintetében, finomabb és distingváltabb, de mindnyájan tudjuk, hogy ez a finomság egy egész országnak, de főkép a magyar középosztálynak utolsó megmaradt értékébe került.

Félóráig voltam a tőzsdén, de egyetlen üzletkötésnek sem voltam a tanuja. Az esti lapban azt olvastam a rovat címe gyanánt: *Ingadozó a tőzsde*. Hát ha ez ingadozás volt, akkor az egyiptomi szfinkszek is ingadoznak.

Szomaházy István.